

Podstawowe informacje o przedsiębiorstwach

Z tego rozdziału dowiesz się

- dlaczego przedsiębiorstwa należą do najważniejszych podmiotów w gospodarce rynkowej.
- czym jest przedsiębiorstwo.
- jakie są rodzaje przedsiębiorstw.
- w jaki sposób funkcjonują przedsiębiorstwa.
- na czym polega działalność innowacyjna przedsiębiorstw.
- co to jest startup.

Znaczenie przedsiębiorstw w gospodarce rynkowej

Z ROZDZIAŁU 8 wiesz już, że przedsiębiorstwa – obok gospodarstw domowych i państwa – są główną grupą podmiotów w gospodarce rynkowej. Poniżej w formie graficznej przedstawiono najważniejsze argumenty uzasadniające ich znaczenie.

Są największym pracodawcą

Na koniec 2017 r. we wszystkich przedsiębiorstwach w Polsce pracowało blisko **9,9 mln osób**

Tworzą największą część produktu krajowego brutto

W 2016 r. udział przedsiębiorstw w tworzeniu PKB w Polsce wyniósł **73,6%**

Odprowadzane przez nie podatki

umożliwiają sfinansowanie wielu działań zarówno na szczeblu państwa, jak i samorządów lokalnych

Tworzą nowe produkty i technologie

które są źródłem zmian zarówno w gospodarce, jak i społeczeństwie (np. portale społecznościowe stworzone przez amerykańskie korporacje spowodowały zmiany w sposobie spędzania wolnego czasu i nawiązywania kontaktów, prowadzenia działań reklamowych przez przedsiębiorstwa czy prowadzenia kampanii wyborczych przez partie polityczne)

Dostarczają towary i usługi

które są wykorzystywane do zaspokojenia potrzeb ludzi oraz do zaopatrzenia innych przedsiębiorstw

Przyczyniają się do wzrostu wykształcenia

Pracownicy przedsiębiorstw zdobywają nowe kwalifikacje zawodowe lub doskonalią już posiadane

Mają duży wpływ na stan środowiska naturalnego

zarówno pozytywny (stosując proekologiczne technologie), jak i negatywny (odprowadzając szkodliwe zanieczyszczenia)

Definicja przedsiębiorstwa

W literaturze i internecie można znaleźć wiele różnych definicji przedsiębiorstwa. W podręczniku będziemy stosowali jedną z najprostszych, zaprezentowaną już w ROZDZIALE 8.

Definicja

Przedsiębiorstwo – każdy podmiot, który prowadzi działalność gospodarczą.

Podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą mogą być pojedyncze osoby – nazywane w przepisach prawnych osobami fizycznymi – lub zakładane w tym celu organizacje. Są dwa typy organizacji prowadzących działalność gospodarczą: osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, które nie mają osobowości prawnej.

Osobą fizyczną jest każdy człowiek od narodzin aż do śmierci. Od momentu urodzenia człowiekowi przysługuje tzw. **zdolność prawna**, czyli możliwość posiadania praw i obowiązków wynikających z prawa cywilnego. Do samodzielnego wykonywania czynności prawnych, a więc m.in. prowadzenia działalności gospodarczej, potrzebna jest jednak **pełna zdolność do czynności prawnych**, którą uzyskują dopiero osoby pełnoletnie.

Przykład

Osoba w wieku dziecięcym może otrzymać w spadku dom (ma **zdolność prawną**), jednak do ukończenia 18. roku życia nie może samodzielnie nim dysponować (np. sprzedać go lub wynająć) (nie ma **zdolności do czynności prawnych**).

Osoby prawne to organizacje, które posiadają własny majątek, samodzielnie nim dysponują oraz ponoszą pełną odpowiedzialność za swoje zobowiązania. Nowo założona organizacja staje się osobą prawną dopiero z chwilą nabycia **osobowości prawnej**, co ma miejsce w momencie wpisania jej do Krajowego Rejestru Sądowego. Od tego momentu staje się ona odrębnym od swoich członków czy założycieli bytem prawnym. Osobowość prawna pozwala organizacji na podejmowanie w swoim imieniu czynności prawnych (np. zawieranie umów, zaciąganie kredytów, występowanie przed sądem). Osoby prawne działają poprzez swoje organy. **Organ osoby prawnej** tworzy jedna osoba (np. prezes zarządu spółki z o.o.) lub kilka osób (np. zarząd spółdzielni).

Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej to organizacje, które mogą we własnym imieniu podpisywać umowy, nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, jednak odpowiedzialność za niespłacone zobowiązania ponoszą osobiście ich członkowie (np. wspólnicy spółki jawnej), a nie organizacja. Różnicą w stosunku do osób prawnych jest również to, że nie działają one poprzez organy, lecz poprzez tworzące je osoby.

Definicja

Działalnością gospodarczą jest każda działalność, która spełnia łącznie cztery warunki:

- 1 jest zorganizowana, 2 ma zarobkowy charakter, 3 jest wykonywana we własnym imieniu,
- 4 jest wykonywana w sposób ciągły.

1

Jest zorganizowana: wszystkie czynności wykonywane w ramach działalności gospodarczej powinny być zaplanowane i wykonywane w sposób skoordynowany. Aby np. uruchomić restaurację, należy w pierwszej kolejności opracować jej koncepcję, następnie wynająć i urządzić lokal, zatrudnić pracowników, przeprowadzić kampanię reklamową i dopiero wtedy rozpocząć obsługę klientów.

2

Ma zarobkowy charakter: działalność gospodarcza jest podejmowana z zamiarem osiągnięcia zysku, czyli nadwyżki przychodów nad kosztami. I nawet gdy przez jakiś czas przynosi straty, nie traci zarobkowego charakteru (bo decyduje o tym cel w momencie jej rozpoczęcia). Działalność niezarobkowa od początku zakłada inne cele (np. celem działalności charytatywnej jest pomaganie potrzebującym).

3

Jest wykonywana we własnym imieniu: podmiot prowadzący działalność gospodarczą robi to dla siebie, a nie dla kogoś innego, i sam ponosi jej skutki – zarówno pozytywne (np. swobodne dysponowanie zyskiem), jak i negatywne (np. konieczność spłaty zaciągniętych zobowiązań). Ta cecha odróżnia działalność gospodarczą np. od pracy na etacie, którą pracownik wykonuje w imieniu pracodawcy.

4

Jest wykonywana w sposób ciągły: czynności w ramach działalności gospodarczej są wykonywane regularnie i powtarzalnie przez dłuższy czas. Przykładowo, jednorazowa sprzedaż w internecie kilku używanych rzeczy nie jest działalnością wykonywaną w sposób ciągły. Jeżeli jednak co jakiś czas wystawiasz na sprzedaż kupione okazjnie rzeczy, można uznać to za taką działalność.

Klasyfikacje przedsiębiorstw

Podział według rodzaju działalności

Na podstawie rodzaju (przedmiotu, charakteru) prowadzonej działalności przedsiębiorstwa można podzielić na trzy grupy: produkcyjne, handlowe i usługowe.

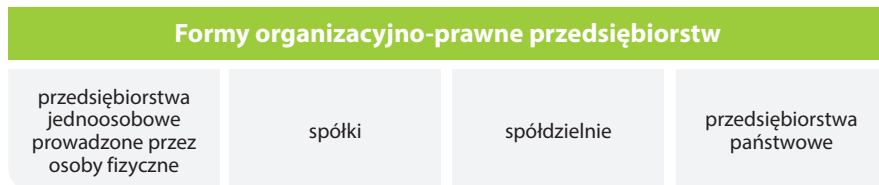
Przedsiębiorstwa produkcyjne	Przedsiębiorstwa handlowe	Przedsiębiorstwa usługowe
Prowadzą działalność wydobywczą (pozyskiwanie zasobów naturalnych z ziemi, wody i powietrza) lub przetwórczą (przekształcanie surowców i materiałów w nowe wyroby)	Przedmiotem ich działalności jest zakup i sprzedaż towarów. Są one uczestnikami obrotu towarowego, który polega na przemieszczeniu towarów od producentów lub importerów do ostatecznych nabywców	Przedmiotem ich działalności jest świadczenie usług, czyli wykonywanie czynności zaspokajających potrzeby klientów (np. usługi fryzjerskie, w zakresie naprawy sprzętu AGD)

Rysunek 28. Podział przedsiębiorstw według rodzaju działalności

Dużo bardziej rozbudowany podział przedstawia Polska Klasyfikacja Działalności (PKD), która jest stosowana m.in. w statystyce oraz urzędowych rejestrach i systemach informacyjnych – zostanie ona omówiona w ROZDZIALE 37.

Podział według formy organizacyjno-prawnej

Podstawowy podział przedsiębiorstw według form organizacyjno-prawnych przedstawiono na rysunku poniżej.

Rysunek 29. Podział przedsiębiorstw w Polsce według formy organizacyjno-prawnej

Przedsiębiorstwa jednoosobowe prowadzone przez osoby fizyczne. Jest to najprostsza forma organizacyjno-prawna prowadzenia działalności gospodarczej i dlatego w Polsce tego typu przedsiębiorstw jest najwięcej (ponad 3 miliony na koniec 2018 r.). Przedsiębiorstwa jednoosobowe prowadzone przez osoby fizyczne są rejestrowane w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). Nie mają one osobowości prawnej, a decyzje dotyczące ich funkcjonowania podejmuje właściciel, który odpowiada całym swoim majątkiem za zobowiązania powstałe w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jeżeli więc firma ma długi, jej właściciel musi je spłacić z majątku osobistego nawet po jej zamknięciu (np. z pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży samochodu czy mieszkania). Z tego względu tego typu przedsiębiorstwa są zakładane w celu prowadzenia mało ryzykownej działalności gospodarczej na niewielką skalę.

Ciekawostka!

Żaden przepis prawa nie podaje obowiązującej nazwy dla tego typu przedsiębiorstw, dlatego mogą być one określane również jako: ► przedsiębiorstwa prywatne prowadzone przez osoby fizyczne, ► jednoosobowe przedsiębiorstwa osób fizycznych, ► przedsiębiorstwa jednoosobowe, ► jednoosobowa działalność gospodarcza, ► osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Spółki. Jeżeli ktoś zamierza prowadzić działalność gospodarczą na większą skalę, najczęściej zakłada z innymi osobami spółkę. Wspólnicy łączą środki finansowe przeznaczone na uruchomienie działalności i dlatego możliwości spółki są zwykle większe w porównaniu z firmą jednoosobową. Ustalenia wspólników dotyczące funkcjonowania spółki są umieszczane w umowie spółki lub statucie.

Na podstawie kryterium gałęzi prawa, która reguluje ich działalność, wyróżniamy **spółki prawa cywilnego** oraz **spółki prawa handlowego**. Działalność tych pierwszych uregulowana jest w przepisach Kodeksu cywilnego, tych drugich – w przepisach Kodeksu spółek handlowych.

Z kolei na podstawie kryterium odpowiedzialności wspólników i łączących ich relacji wyróżniamy **spółki osobowe** oraz **spółki kapitałowe** (rys. 30).

Spółki osobowe	Spółki kapitałowe
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Nie mają osobowości prawnej. ▶ Za zobowiązania spółki wszyscy wspólnicy (lub co najmniej jeden z nich) odpowiadają całym swoim majątkiem. ▶ Są tworzone przez co najmniej dwóch wspólników. ▶ Decydujące znaczenie mają umiejętności wspólników i wykonywana przez nich praca. ▶ Występuje w nich połączenie własności i zarządzania – te same osoby zarządzają spółką i są jej udziałowcami. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Mają osobowość prawną. ▶ Za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiadają do wysokości wniesionego wkładu. ▶ Są tworzone przez jedną lub więcej osób. ▶ Decydujące znaczenie dla funkcjonowania spółki ma wniesiony przez wspólników kapitał. ▶ Występuje w nich rozdzielenie własności i zarządzania – kto inny jest właścicielem spółki, a kto inny nią zarządza.

Rysunek 30. Najważniejsze cechy spółek osobowych i kapitałowych

W tabeli poniżej przedstawiono skróconą charakterystykę wszystkich rodzajów spółek.

Tabela 12. Charakterystyka spółek

		Rodzaj spółki	Dokument założycielski	Najważniejsze cechy
SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO *	SPÓŁKI KAPITAŁOWE	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością **	umowa spółki w formie aktu notarialnego	<ul style="list-style-type: none"> • minimalny kapitał zakładowy: 5000 zł • minimalna wartość nominalna jednego udziału: 50 zł • możliwość przenoszenia udziałów na inne osoby jest mocno ograniczona
		Prosta spółka akcyjna ** ***	umowa spółki w formie aktu notarialnego	<ul style="list-style-type: none"> • minimalny kapitał akcyjny: 1 zł • łatwe założenie, funkcjonowanie i likwidacja spółki, prosty obrót akcjami • akcje nie mają wartości nominalnej i nie stanowią kapitału akcyjnego • możliwość przyznawania akcji za świadczenie pracy lub usług na rzecz spółki
		Spółka akcyjna	statut spółki w formie aktu notarialnego	<ul style="list-style-type: none"> • minimalny kapitał akcyjny: 100 000 zł • minimalna wartość nominalna jednej akcji: 1 gr • wszystkie akcje mają taką samą wartość nominalną • prosty obrót akcjami
	SPÓŁKI OSOBOWE	Spółka jawna **	umowa spółki w formie pisemnej	<ul style="list-style-type: none"> • wspólnicy odpowiadają własnym majątkiem za zobowiązania spółki
Spółka partnerska		umowa spółki w formie pisemnej	<ul style="list-style-type: none"> • wspólnikami (partnerami) mogą być osoby wykonujące wolne zawody (np. adwokaci, architekci, lekarze) • każdy partner odpowiada za zobowiązania podejmowane osobiście lub przez osoby podlegające jego kierownictwu albo przez osoby niepodlegające żadnemu z partnerów 	
Spółka komandytowa **		umowa spółki w formie aktu notarialnego	<ul style="list-style-type: none"> • za zobowiązania spółki przynajmniej jeden wspólnik (komplementariusz) odpowiada własnym majątkiem, a pozostali wspólnicy (komandytariusze) – do wysokości wkładu 	
	Spółka komandytowo-akcyjna	statut spółki w formie aktu notarialnego	<ul style="list-style-type: none"> • minimalny kapitał spółki: 50 000 zł • minimalna wartość nominalna jednej akcji: 1 gr • za zobowiązania spółki co najmniej jeden wspólnik (komplementariusz) odpowiada bez ograniczeń, a pozostali wspólnicy (akcjonariusze) – do wartości posiadanych akcji 	
SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO * SPÓŁKI OSOBOWE	Spółka cywilna	umowa spółki w formie pisemnej	<ul style="list-style-type: none"> • wspólnicy podlegają wpisowi do CEIDG • za zobowiązania spółki wspólnicy odpowiadają całym własnym majątkiem 	
		* Spółki prawa handlowego są rejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS).		
		** Spółkę można zarejestrować przez internet pod adresem: ekrs.ms.gov.pl/s24 .		
		*** Przepisy dotyczące tej spółki zaczną obowiązywać od 01.03.2020 r.		

Spółdzielnie. Spółdzielnie prowadzą nie tylko działalność gospodarczą, lecz także działalność społeczno-wychowawczą na rzecz swoich członków. Podlegają one wpisowi do KRS i uzyskują osobowość prawną z chwilą wpisu do tego rejestru. W procesie podejmowania decyzji przez spółdzielnię głos każdego z jej członków ma takie samo znaczenie – bez względu na to, ile udziałów on posiada. Taki sposób podejmowania decyzji jest całkowicie odmienny niż w spółkach, w których siła głosu wspólnika zależy od liczby posiadanych udziałów bądź akcji.

Przedsiębiorstwa państwowe. Założycielem przedsiębiorstwa państwowego może być organ administracji rządowej, Narodowy Bank Polski lub bank państwowy. Każde przedsiębiorstwo państwowe podlega rejestracji w KRS i z chwilą rejestracji uzyskuje osobowość prawną. Od 1989 r. trwa w Polsce proces prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, który spowodował zmniejszenie ich liczby. Na koniec 2000 r. było 2268 przedsiębiorstw państwowych, a na koniec 2018 r. – już tylko 55.

Przykłady przedsiębiorstw państwowych (wrzesień 2019 r.)

1. Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze” w Warszawie, dla którego organem założycielskim jest Minister Infrastruktury. Przedsiębiorstwo to jest odpowiedzialne m.in. za funkcjonowanie Lotniska Chopina w Warszawie.
2. Przedsiębiorstwo Państwowe „Polska Żegluga Morska” w Szczecinie, dla którego organem założycielskim jest Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Podstawowa działalność tego przedsiębiorstwa to przewóz ładunków masowych (np. węgla, zboża) w żegludze nieregularnej o zasięgu globalnym.

Podział według wielkości

Wszystkie przedsiębiorstwa działające na rynku można podzielić na cztery grupy: mikroprzedsiębiorstwa oraz małe, średnie i duże przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwa zaliczane do trzech pierwszych grup tworzą **sektor małych i średnich przedsiębiorstw** (w skrócie MSP lub MŚP, ang. SME – *small and medium enterprises*).

Ciekawostka!

Opracowany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce* podaje, że na koniec 2017 r. mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 96,5% liczby wszystkich przedsiębiorstw działających w Polsce, małe przedsiębiorstwa – 2,6%, średnie – 0,7%, a duże – 0,2%.

Przedsiębiorstwo zostaje zaklasyfikowane do danej kategorii, jeżeli w jednym z dwóch ostatnich lat spełniło dwa z trzech kryteriów przedstawionych w TABELI 13: jedno – dotyczące liczby zatrudnionych, oraz drugie – dotyczące rocznych obrotów netto lub sumy aktywów na koniec roku. Przedsiębiorstwo, które nie spełnia kryteriów wymienionych w tabeli, zostaje zaliczone do dużych przedsiębiorstw.

Tabela 13. Kryteria klasyfikacji przedsiębiorstw według wielkości

Rodzaj przedsiębiorstwa	Liczba zatrudnionych	Roczne obroty netto	Suma aktywów na koniec roku
Mikroprzedsiębiorstwo	mniej niż 10	mniej niż 2 mln euro	mniej niż 2 mln euro
Małe przedsiębiorstwo	mniej niż 50	mniej niż 10 mln euro	mniej niż 10 mln euro
Średnie przedsiębiorstwo	mniej niż 250	mniej niż 50 mln euro	mniej niż 43 mln euro

Przykład

Przedsiębiorstwo, które zatrudnia 8 pracowników, osiąga roczne obroty netto 8 mln euro i ma aktywa o wartości 15 mln euro, zostanie zaliczone do **małych przedsiębiorstw**, ponieważ spełnia dwa z trzech kryteriów wymaganych dla tej kategorii: ❶ zatrudnia mniej niż 50 pracowników, ❷ osiąga roczne obroty netto mniejsze niż 10 mln euro.

Podział według form własności

Na podstawie kryterium własności przedsiębiorstwa działające na rynku można podzielić na dwie grupy: należące do sektora publicznego oraz należące do sektora prywatnego.

Wśród przedsiębiorstw należących do sektora publicznego wyróżnia się:

- przedsiębiorstwa państwowe – ich właścicielem może być Skarb Państwa lub państwowe osoby prawne;
- przedsiębiorstwa należące do jednostek samorządu terytorialnego;
- przedsiębiorstwa o mieszanej strukturze własności z przewagą kapitału państwowego lub samorządowego.

W **sektorze prywatnym** działają przedsiębiorstwa, których pośrednimi lub bezpośrednimi właścicielami są osoby fizyczne oraz przedsiębiorstwa z przewagą kapitału prywatnego.

Zasady działania przedsiębiorstw

W Polsce obowiązuje **zasada wolności działalności gospodarczej**, zgodnie z którą:

- podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach;
- przedsiębiorstwa mogą podejmować wszelkie działania z wyjątkiem tych, które są zakazane przez prawo;
- źródłem jakichkolwiek obowiązków nakładanych na przedsiębiorstwa mogą być wyłącznie obowiązujące przepisy prawne.

Jednak przedsiębiorstwo, które chce być dobrze postrzegane na rynku, powinno dostosowywać również swoje działania do oczekiwań klientów, kontrahentów czy lokalnej społeczności. Z tego względu wiele przedsiębiorstw stara się postępować z poszanowaniem **zasad uczciwej konkurencji, etycznego postępowania w biznesie czy społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw**. Przestrzeganie tych zasad pozwala na budowanie dobrych relacji z kontrahentami oraz tworzenie dobrej opinii o przedsiębiorstwie w społeczeństwie. Więcej na ten temat dowiesz się z ROZDZIAŁU 17.

Zasoby przedsiębiorstwa

Zasoby przedsiębiorstwa jest to wszystko to, czego przedsiębiorstwo potrzebuje do prowadzenia działalności gospodarczej. Można je podzielić na pięć rodzajów:

- **zasoby naturalne** – ziemia, ropa naftowa, gaz, węgiel kamienny, inne surowce energetyczne, woda, powietrze, drewno, surowce skalne, rudy metali, płody rolne;
- **zasoby rzeczowe** – infrastruktura (drogi, lotniska, porty, rurociągi), budynki, linie produkcyjne, samochody, maszyny, narzędzia, komputery, meble, sprzęt biurowy;
- **zasoby finansowe** – środki potrzebne do finansowania działalności przedsiębiorstwa (gotówka w kasie, środki na rachunkach bankowych, należności od klientów);
- **zasoby ludzkie** – właściciele i pracownicy przedsiębiorstwa wraz ze swoimi uzdolnieniami, predyspozycjami, umiejętnościami, wiedzą i doświadczeniem;
- **zasoby informacyjne** – patenty, receptury, informacje o klientach, prognozy sprzedaży, cenniki, dane finansowe, informacje prawne.

Przykład

Jednoosobowe przedsiębiorstwo prowadzące sprzedaż ekologicznych warzyw i owoców na osiedlowym bazarze potrzebuje:

- pracy właściciela (**zasoby ludzkie**);
- wiedzy o tym, którzy rolnicy prowadzą ekologiczne gospodarstwa (**zasoby informacyjne**);
- samochodu do transportu owoców i warzyw (**zasoby rzeczowe**);
- środków finansowych na zakup produktów rolnych i paliwa do samochodu oraz na opłaty za korzystanie ze straganu na bazarze (**zasoby finansowe**).

Działalność innowacyjna przedsiębiorstw

Wiele przedsiębiorstw, dążąc do utrzymania bądź poprawienia swojej pozycji na rynku, realizuje różnego rodzaju przedsięwzięcia, których celem jest wdrożenie innowacji.

Definicja

Innowacja – pomyslna ekonomicznie eksploatacja nowych pomysłów.

Zgodnie z zaprezentowaną definicją innowacją nie jest każdy nowy pomysł, a jedynie taki, który spełnia dwa warunki:

1. **jest eksploatowany**, czyli znalazł zastosowanie w praktyce (został wdrożony);
2. **jego eksploatacja jest pomyslna ekonomicznie**, czyli pozwala osiągnąć korzyści ekonomiczne (np. w postaci zmniejszenia kosztów działalności, wzrostu udziału w rynku, wzrostu przychodów ze sprzedaży, podniesienia wydajności pracy).

Innowacje często kojarzą się wyłącznie z przełomowymi wynalazkami (np. wynalezieniem druku czy internetu) lub nowymi produktami (np. tabletem, smartfonem). Jednak innowacją jest również wdrożenie czegoś, co jest już stosowane przez inne podmioty, ale jest nowe dla podmiotu wdrażającego. Charakterystykę i przykłady różnego rodzaju innowacji przedstawiono w TABELI 14.

Tabela 14. Rodzaje innowacji w przedsiębiorstwach

Rodzaj	Charakterystyka	Przykład
Innowacje produktowe	Wprowadzenie produktu, który jest nowy lub istotnie udoskonalony pod względem specyfikacji technicznej, łatwości obsługi bądź innych cech	Zmniejszenie wymiarów telefonu komórkowego i zwiększenie jego możliwości (np. lepszej jakości zdjęcia i filmy, płatności zbliżeniowe)
Innowacje procesowe (technologiczne)	Wdrożenie nowej lub istotnie udoskonalonej metody produkcji, świadczenia usług bądź dystrybucji	Wprowadzenie w fabryce słodczy nowej linii produkcyjnej służącej do zawijania cukierków w papierki
Innowacje organizacyjne	Wprowadzenie zmian w organizacji pracy lub w sposobie funkcjonowania przedsiębiorstwa	Likwidacja działu rachunkowości i powierzenie obowiązków w tym zakresie firmie zewnętrznej
Innowacje marketingowe	Wprowadzenie na rynek nowej marki lub opracowanie zmian w opakowaniu produktu, jego promocji czy polityce cenowej	Wprowadzenie w sklepie internetowym nowego systemu rabatowego

Startupy

Startup (start-up, start up) jest to nowo powstałe przedsiębiorstwo (lub przedsiębiorstwo w fazie tworzenia), którego założyciele mają pomysł na zupełnie nowy produkt lub model biznesu.

Czym jest nowy produkt, zapewne każdy wie (np. Steve Jobs i Stephen Wozniak – twórcy firmy Apple, założyli w 1976 r. startup, mając pomysł na zupełnie nowy produkt – komputer osobisty). Natomiast nowy model biznesu (określany również jako model prowadzenia działalności gospodarczej) jest to nowy sposób generowania przychodów przez przedsiębiorstwo.

Przykład

Niemal do końca XX w. wszystkie księgarnie generowały przychody w tradycyjny sposób – sprzedając książki za gotówkę w swoich lokalach sklepowych. Obecnie przewagę na rynku zyskują księgarnie internetowe, działające według całkiem innego modelu biznesu. Ich przychody powstają w momencie wpływu na rachunek bankowy pieniędzy za książki wysłane do klientów.

Wskutek tego całkiem inny jest też sposób prowadzenia działalności gospodarczej w obu rodzajach przedsiębiorstw. Dla księgarni tradycyjnej ważne jest, aby lokal znajdował się w ruchliwym miejscu, a pracownicy księgarni umieli zachęcić klientów do zakupu. Natomiast dla księgarni internetowej liczy się to, aby jej strona internetowa pojawiała się na najwyższych miejscach w wyszukiwarkach, aby opisy książek zachęcały klientów do zakupu oraz aby składanie zamówień było jak najłatwiejsze, a przesyłki z książkami docierały do klientów jak najszybciej.

Amazon, który jest obecnie największym sklepem internetowym na świecie i zatrudnia ponad 500 000 osób, zaczynał jako niewielka księgarnia internetowa – startup założony przez Jeffa Bezosa w 1994 r.

Wśród startupów najwięcej jest firm działających w internecie, ponieważ ułatwia to odniesienie sukcesu na globalnym rynku. W początkowej fazie istnienia startup nie potrzebuje dużego kapitału, ponieważ jego największą wartością są pomysły generowane przez właścicieli oraz wykonywana przez nich praca. Jednak po zakończeniu fazy koncepcyjnej założyciele zaczynają szukać inwestorów, którzy oceniają pomysł i jeżeli widzą dla niego szanse na rynku, angażują w niego swój kapitał.

Wiele globalnych korporacji zaczynało działalność jako startupy (np. Uber, Airbnb, Snapchat, Spotify, Apple, Amazon, Facebook). Ryzyko niepowodzenia startupu jest jednak dużo większe niż tradycyjnych przedsiębiorstw. W USA pierwszy rok udaje się przetrwać tylko ok. 10% startupów, a pozostałe 90% kończy w tym okresie działalność.

W Polsce startupy działają najczęściej w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Jednak aby ułatwić ich zakładanie i finansowanie, od 01.03.2020 r. zostaje wprowadzona nowa forma organizacyjno-prawna – prosta spółka akcyjna (zob. TABELA 12, s. 97).

Wywiad

Fragmenc rozmowy ze Stefanem Batorym – twórcą aplikacji Booksy, służącej do umawiania się na wizyty w salonach kosmetycznych i fryzjerskich

(...) **Jak zaczęła się historia Booksy, czyli kto, kiedy i skąd pomysł na taki projekt?**

Pomysł wynikał z prozaicznej potrzeby. Jako biegacz, nie mogłem się w łatwy sposób umówić do swojego fizjoterapeuty. Treningi zawsze kończyłem późno w nocy i często później przez kilka dni dzwoniłem, pisałem SMS-y i obaj szukaliśmy terminu, który by nam pasował. Wtedy pomyślałem, że musi być jakiś sposób na rozwiązanie tego problemu. Ja mam potrzebę, on ma wolne okienka, ale często czas mijał, a obaj nie mogliśmy się zgrać.

Jak wyglądały początki? Jak przekonywaliście pierwszych klientów – właścicieli lokali? Jakie trudności napotkaliście?

Wiedzieliśmy, że jest jakaś grupa klientów, którzy będą się woleli umawiać przez aplikację, a nie telefonicznie. W ten sposób udało się przekonać kilka pierwszych salonów. Miesiąc później, widzieliśmy już, że to „strzał w 10”. To nie było kilku klientów – blisko 60% wizyt umawianych było poza godzinami pracy salonów – w nocy, bardzo wcześnie rano, w weekendy i święta. Mieliśmy już twarde liczby, które przekonywały kolejnych właścicieli salonów. Po kilku kolejnych miesiącach okazało się, że wiele z salonów, które zaczęło korzystać z Booksy, bardzo szybko zwiększyło swoje obroty i zyski, nawet o 30%. Klienci, którzy umawiali się przez aplikację, umawiali się częściej. Wtedy ruszyła kula śniegowa. Ponad połowa nowych salonów zgłasza się go nas sama, bo słyszeli o Booksy od swoich klientów, którzy ich namawiają do tego, żeby umożliwili im taki sposób zapisywania na wizyty. (...)

SPRAWDŹ SWOJĄ WIEDZĘ

1. Dlaczego przedsiębiorstwa są zaliczane do najważniejszych podmiotów w gospodarce rynkowej? Uzasadnij odpowiedź.
2. Przygotuj pisemną notatkę o pięciu przedsiębiorstwach, których jesteś klientem. Notatka powinna zawierać nazwę, adres i przedmiot działalności przedsiębiorstwa, a także dane, na podstawie których zaklasyfikujesz każde z nich do mikro, małych, średnich lub dużych przedsiębiorstw. Podaj źródła, z których korzystałeś.
3. Przeprowadź rozmowę z dowolnym przedsiębiorcą i przygotuj z niej notatkę. W trakcie rozmowy zapytaj go:
 - czy liczbę zakazów i obowiązków nałożonych na niego w przepisach prawnych uważa on za właściwą, zbyt dużą czy zbyt małą;
 - które z zakazów i obowiązków są dla niego najbardziej uciążliwe i dlaczego.
4. Przygotuj prezentację, w której przedstawisz jeden dowolnie wybrany przez siebie startup.

PODSUMOWANIE

1. Przedsiębiorstwa obok gospodarstw domowych i państwa należą do najważniejszych podmiotów w gospodarce rynkowej.
2. **Przedsiębiorstwo** to każdy podmiot, który prowadzi działalność gospodarczą.
3. **Działalnością gospodarczą** jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.
4. Na podstawie rodzaju prowadzonej działalności przedsiębiorstwa można podzielić na produkcyjne, handlowe i usługowe.
5. Pod względem formy organizacyjno-prawnej przedsiębiorstwa można podzielić na przedsiębiorstwa jednoosobowe prowadzone przez osoby fizyczne, spółki, spółdzielnie oraz przedsiębiorstwa państwowe.
6. Na podstawie wielkości można wyodrębnić mikroprzedsiębiorstwa oraz małe, średnie i duże przedsiębiorstwa.
7. Pod względem form własności przedsiębiorstwa dzielą się na należące do sektora publicznego i należące do sektora prywatnego.
8. **Zasoby przedsiębiorstwa** obejmują wszystko to, czego przedsiębiorstwo potrzebuje do prowadzenia działalności gospodarczej.
9. Celem **działalności innowacyjnej** jest wdrożenie innowacji, czyli pomyślna ekonomicznie eksploatacja nowych pomysłów.
10. **Startup** jest to nowo powstałe przedsiębiorstwo (lub przedsiębiorstwo w fazie tworzenia), którego założyciele mają pomysł na zupełnie nowy produkt lub model biznesu.